

konkretnega k abstraktnemu, od znanega k manj znanemu, objašnjuje uže sam po razvrstitvi besed. 3. vsi neologizmi v zakonu raztolmačijo se na mestu, navlašč za to namenjenem. V vsakem broji „parliamentary papers“ vidimo, da se po tem načelu ravna na Angleškem, a tudi v severni Ameriki, kjer je uže davno vsprejeto pravilo: vsaka beseda, katere ni v narodnem jeziku ali katera se ne rabi v tem pomenu, bodi razjašnjena na posebnem, v to odmenjenem mestu zakona samega. Uže Justinijanovo zakonodavstvo ravnalo se je po tem pravilu; vzlic temu, da ta klasična komplikacija ni bila direktno namenjena narodu, vendar je uvrščeno v poslednjo knjigo Pandekt znamenito poglavje: De verborum significatione.

Dr. Majaron.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) *Actio confessoria*?

I.

Višje dež. sodišče premenilo je v redni ustni pravdi I. K-a proti I. V-u zaradi vodovodne pravice razsodbo okrajnega sodišča v Sp., ter tako-le razsodilo: »Toženec je dolžan kot lastnik posestva pod vlož. št. 17 kat. obč. Dol dovoliti, da sme tožitelj napeljati vodo, izvirajočo na parceli 351 kat. obč. Dol ter tekočo po cevéh do kôpelske ute, katera se nahaja na posestvu toženčevem, od tam naprej pa po vodoravnem žlebu do tožiteljeve takozvane gorenje kôpelske ute in dalje v korito, — da sme tožitelj v tem koritu prati in svojo živino napajati ter svojemu posestvu potrebno vodo za pijačo in kuho po posebni stranski cevi voditi v svojo kuhinjo; toženec se obsodi, da mora odstranjene cevi in korito zopet postaviti na prejšnje mesto, ter tožitelju povrniti vse pravdne stroške. Zahteva, da bi moral toženec cevi skupno s tožiteljem in sicer primeroma v dobrem stanu imeti, se zavrača.«

Razlogi.

V denšnjem slučaju ni moči govoriti o služnostni pravici, ker ta nastane le takrat, kedar se lastnik odreče pravice v prid drugemu (upravičencu) in sicer take pravice, ki pristojajo jedino le last-

niku samemu. Tekoča voda pa ne more biti predmet lastninski pravici; take vode ne more nikedor kot lastnik posedovati, nego le rabiti (§ 287 obč. drž. zak., § 10 zakona z dne 30. maja 1869 št. 93 drž. zak. in § 10 deželnega zakona za Koroško z 28. avgusta 1870, št. 46 drž. zak.). Tekočo vodo pa je po § 5. zakona s 30. maja 1869, št. 93 drž. zak. šteti za pritiklino tistih zemljišč, po katerih ali med katerimi teče; v takem slučaju ima dotični posestnik pravico rabiti vodo. Take pravice ni treba vknjižiti v javno knjigo, ker se premična pritiklina posestva sploh ne vknjiži, ter je tekočo vodo smatrati za premično stvar. V denšnjem slučaju priznata obe stranki, da je bil njiju sprednik lastnik obeh posestev, tožiteljevega in toženčevega, in on je na svoje takrat skupno posestvo na ta način vodo napeljal, da je tudi od izvirka na parceli 351 kat. obč. Dol po cevéh in žlebéh tekla, najprej po sedaj toženčevi zemlji in potem dalje po tožiteljevi. Tega stanja ni smel toženec nikakor ne svojevoljno premeniti; on ni imel pravice tako ravnati, da se je premenila struga, po kateri je voda od njegovega višje ležečega zemljišča odtekala na nižje ležeče tožiteljevo zemljišče (§ 11 naved. zakona). Toženec priznava, da je to storil, ter je po tem takem očitvidno pregrešil se proti zakonu ter žalil tožitelja, ki ima pravico rabiti vodo, tekočo od nasprotnikovega posestva. Zategadelj ga je obsoditi, da vzpostavi vse v prejšnji stan, tako, da bode tožitelj mogel vodo rabiti, kakor poprej. — Tudi o tem ni dvomiti, da je v le-tém slučaju pristojno jedinó le sodišče, ker je tukaj razsojati le privatne pravice, ne pa javnih koristij, ter bi le v poslednjem slučaju bilo pristojno upravno oblastvo. — Kar nadalje zahteva tožitelj, da bi moral toženec vodovod ž njim vred v dobrem stanu imeti, ni po zakonu upravičeno, ker toženec, kakor uže rečeno, pač ne sme motiti tožitelja, v rabi vode, kakor doslej; a več od njega ni smeti in ni moči zahtevati. Tudi polovice stroškov, ki so potrebni, da odteka voda na tožiteljevo posestvo, ne bi bilo nikakor pravo tožencu nalagati, in to tudi izhaja iz določbe § 491 obč. drž. zak. — Akoprem tožitelj ni povse zmagal, bilo mu je vender pripoznati vse stroške, ker so bili potrebni, da je dosegel svoj glavni namen.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 10. septembra 1884 št. 7392 na pritožbo toženčevo potrdilo razsodbo viš. dež. sodišča, sklicujoč se na njegove razloge.

Dr. J. H.

II.

Zakonska Josip in Marija B. sta s tožbo zoper užitkarico, Franjo S. prosila razsoditi: »da jima kot posestnikoma in lastnikoma posestva št. 34 pristojna pravica, zajemati si vodo iz studenca na vrtu užitkarice št. 33, za potrebo stanovnikov in živine na posestvu št. 34, potem v namen tega vodojema pravica hoje k temu studencu in od tega studenca nazaj pri durih, ki se nahajajo v plotu užitkaričinega vrta pri cesti — da je užitkarica Franja S. dolžna to njiju pravico zajemanja vode in peš-pota pripoznati, v 24 urah zapah z dotičnih durij odstraniti, durij teh ne več zapirati in nič več motiti navedenih pravic.«

Okrožno sodišče je to tožbo odbilo iz naslednjih razlogov: Tožeča zakonska sta sicer s pričami dokazala, da nad 30 let neprenehoma in mirno vso potrebno vodo za stanovnike in vso živino na posestvu št. 33 zajemata in v to rabita prelaz, ki drži skozi duri v plotu užitkaričinega vrta na strani pri posestvu tožečih zakonskih. Tožitelja bi torej bila v pravici po tožbeni prošnji, ako bi toženka Franja S. bila lastnica služečega zemljišča, torej užitkarega vrta št. 33, kjer je studenec. Iz navedeb tožbe same pa izhaja, da toženka ni lastnica, nego le uživateljica, užitkarica tega vrta, glede katerega se trdi služnost vodojema in hoje, ni torej tu glede na § 522 obč. drž. zak. nikake pasivne legitimacije. Zakon dopušča konfesorno tožbo le proti lastniku služeče stvari in določilo to ni naključno, nego takšno, katero neizogibno izhaja iz svojstva stvari in pojma lastništva ter služnosti. Ne gre pripuščati konfesorne tožbe proti golemu uživatelju ali drugemu golemu posestniku, ali imetelju stvari, ker takšen nima niti koristi niti moči, braniti svobodo lastništva, pridobiti si pravo služnosti, ne da bi bil lastnik služeče stvari, kateremu jedinemu pristojajo zakoniti in dejanski ugovori zoper pridobitev služnosti in kateremu jedinemu je do tega, da bi njegovo lastništvo bilo prosto od bremena služnosti in se kot takšno obdržalo neprikrajšano. Kakor je lastništvo trajno in nekako od roda do roda idoče pravo, ker se po zakonu nadaljuje v dednem nasledniku, tako je tudi po smotru in nameri tožbe konfesorne zahtevana realna služnost trajna za vso bodočnost in, dejal bi, s sodnikovo razsodbo od roda do roda priklenena na gospodujoče zemljišče. Zatorej pa naj se po naravi stvari boj v dosego tega

smotra dobije le med enakimi protivniki, to je med lastnikom gospodujočega in lastnikom služečega zemljišča.

Viš. deželno sodišče pa je premenilo prvosodno odločbo ter razsodilo po smislu tožbe. Razlogi: Ako pomislimo, da tožba ne zahteva, naj se pripozna pridobitev služnosti vodojema in pešpota po priposestovanji proti lastnikom zemljišča št. 33 in knjižni vpis te služnosti, onda uvidimo, da tožba ni tožba zaradi služnosti po § 523. obč. drž. zak., nego njen smoter je ta, da bi užitarici, ki je motila tožeča zakonska v izvrševanju njunih posestnih pravic služnostnih, bilo zabranjeno motiti še nadalje; s tem smotrom zahteva se najprvo odločbe, da tožiteljema pristojte te pravice, da bi toženka mogla biti prisiljena, pripoznati jih. Tistemu, kedor je v svojih pravicah moten, pristojta, da zaščite svojim pravicam ne doseže le s tožbo zaradi motene posesti, nego tudi po rednem pravnem potu. Le-tá pot sta nastopila s svojo tožbo tožeča zakonska, zatorej je njuno tožbo smatrati le za petitorno tožbo zaradi posesti. Ker pa se s tem sporom po § 9. obč. drž. zak. povse ne rešujejo niti mogo reševati pravni odnošaji, ki se tikajo tožečih zakonskih in posestnikov zemljišča št. 33, onda ni smatrati za utemeljeno, da je prvi sodnik odbil tožbo, nego bilo je torej ugoditi tožbeni zahtevi.

Najvišje sodišče revizijski pritožbi toženke ni ustreglo, nego z odločbo z dne 13. februarija 1889, št. 1701 je potrdilo višjesodno razsodbo po njenih razlogih, ujemajočih se z dejanskim stanjem in z zakonom.

b) Povračilo za pogorišče pri razdelitvi skupila.

Hiša štev. 26, katera je bila v eksekuciji, zgorela je, predno je bila zvršena druga eksek. dražba, in to je bilo pri tem dražbenem dnevi sodišču naznanjeno s tem, da je hiša bila proti ognju zavarovana. Ker so bili od izvršitelja in upnikov oglašeni različni predlogi, kako naj bi se ravnalo z ne še dognano odškodnino, in da bi bila odložena dražba, dokler se znova ne ceni pogorišče, odločilo je sodišče, da se naj dražba hiše kot pogorišča vender le izvrši, ker je to druga dražba in ker ima zavarovalnina po njenem svojstvu služiti v to, da se znova hiša postavi in da stopi na mesto pogo-

rele hiše. Na to je Josip A. zdražil hišo s 597 gld. 20 kr. in ta cena bila je z odlokom z dné 20. januvarija 1889 prisojena po navadnem načinu.

Ko je pozneje zavarovalni zavod odškodnino dognal z 288 gld., prisodila je prva instanca ta obrok tistim knjižnim upnikom, kateri po prejšnjem odloku ničesar niso dobili.

Druga instanca je zavrгла pritožbo zdražitelja Josipa A. zoper to drugo razdelitev prve inštanace iz teh-le razlogov: Pri dražbi je bilo sodišču naznanjeno, da je hiša pogorela, da je torej pogorišče, in ker so bile zavržene zahteve nekaterih upnikov, da naj se dražba odloži, dokler se nova cenitev dožene, objavil se je zgoraj navedeni sklep. Znal je torej vsakedor, ki se je dražbe udeležil, da se prodá zgol le pogorišče, zato je tudi le pogorišče kupi in da odškodnina v znesku 288 gld. stopi na mesto pogorele hiše. Da bi se ta znesek izročil dražbenemu kupcu, to ni bilo rečeno in zato nima on po smislu pravomočnega dražbenega zapisnika tirjalne pravice do izplačila odškodnine in bilo je torej zavreči pritožbo zdražiteljevo.

Na revizijsko pritožbo zdražiteljevo je tretja instanca z odločbo z dne 26. novembra 1889, št. 13266 zrušila naredbi obeh nižjih inštancc in napotila pritoževalca z njegovo zahtevo na pravno pot, katero je nastopiti v šestih tednih proti knjižnim upnikom, svoječim si tudi pravic do odškodnine, drugače bi se odškodnina razdelila med knjižne upnike, kateri so pri razdelitvi dražbenega skupila za zemljišče propadli. Razlogi: Pri dražbenem naroku se je naznanilo kupaželnim, da hiša, cenjena na 597 gld. 20 kr., je zgorela, da pa je zavarovana proti ognju in da se po sklepu sodišča izvrši dražba na podlagi izklicanega cenila. Vprašanja, katero je sporno med zdražiteljem in propalimi upniki, komu izmed njih da je prisoditi odškodnino, ne more rešiti eksekucijski sodnik. Zdražitelj si svoji tirjatev do odškodnine na podlogi dražbenega akta in te okolnosti, da je hišo znova postavil; upniki pa zahtevajo ta znesek kot povračilo, katero je stopilo na mesto hipoteke, torej na podlogi zakona. To vprašanje pa je rešiti po pravnem potu, katero naj zdražitelj nastopi v ustanovljenem roku. V pritožbo vzeta razdelitev odškodnine je torej prezgodnja, in bilo jo je zrušiti.

c) Ali je v eksek. sekvestraciji sekvestra imenovati uradoma ali ne? (§ 294 in 295 obč. sod. r.)

V eksek. stvari Terezije V. proti Mariji P. zaradi 166 gold. 21 kr. poprosila je prva, da bi se iztirjal ta dolg, zvršilne sekvestracije dohodkov, to je najemščine od posestva pod vlož. št. 71 in 43 kat. obč. K., in sicer z dodatkom, da naj bi se imenoval sekvester uradnim pôtem.

Deželno sodišče Lj. je z odlokom z dne 2. avgusta 1890, št. 5922 tej prošnji, kar zadeva dovolitev zahtevane sekvestracije, ugodilo; a glede osebe sekvestrove je določilo z dodatkom §§ 294 in 295 obč. sod. r. narok, pri katerem bi bilo predlagati osebo.

Zoper ta odlok je Terezija V. vložila rekurz le zategadelj, ker se je za predlaganje osebe sekvestrove določil poseben narok, ker se torej ni, kakor je tega zaprosila ona, sekvester imenoval uradnim pôtem, in ker se je zaradi tega zaprošena eksekucija njej, prositeljici na kvar zavlekla za kakih 6 tednov. Poudarja se v rekurzi, da imata §§ 294 in 295 obč. sod. r. veljavo jedino le pri provizorni, ne pa pri zvršilni sekvestraciji; pri le-tej je po dvornem dekretu z dne 27. febr. 1784, št. 248 zb. pr. zak. hkrati, ko se dovoli sekvestracija, postaviti tudi sekvestra in sicer uradnim pôtem. Razun tega določuje pa tudi § 17 III. odst. zakona z dne 10. junija 1887, št. 74 drž. zak., da sekvestra mora v vseh slučajih, ne glede na predloge strank, imenovati sodišče.

Viš. dež. sodišče Gr. pa je z odločbo z dne 27. avg. 1890, št. 8313 zavrglo ta rekurz. Razlogi: Terezija V. ni glede osebe sekvestrove stavila nikakega predloga. Določilo š. a 423. gal. sod. r. pa izrecno piše, da mora tist, ki prosi eksek. sekvestracije, sekvestra imenovati. Če se to uvažuje, potem je določitev naroka v to svrho, da se nasvetuje oseba sekvestra, popolnem opravičena. Tem načelom se ne protivijo naredbe dv. dekreta z dne 27. febr. 1784, št. 248 zb. pr. zak. in § 17 zakona z dne 10. junija 1887, št. 74 drž. zak., kajti ta napotila poudarjajo le, da naj sodišče postavi sekvestra hkrati, ko dovoli sekvestracijo, ne da bi bilo pri tem vezano na predloge, ki jih stavijo stranke; ne pravijo pa, da bi sodišče ne smelo poklicati strank v to svrho, da razodenejo svoje predloge. Sploh pa tudi ni misliti, da bi sodišče vsikedar moglo izbrati in imenovati sposobnega sekvestra. Zatorej je rekurz novse neutemeljen.

